

**การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเลิร์นสาธิตพัฒนา กรุงเทพมหานคร**
**Development of Social Studies Learning Activities to Promote Global Citizenship
among Grade 10 Students at Learn Satit Pattana School, Bangkok**

ชลันธร เรืองทัพ Chalanthorn Reangtap

สิทธิกร สุมาลี Sitthikorn Sumalee

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Kasetsart University

Chalanthorn.re@ku.th

Received 2025/05/27

Revised 2025/07/25

Accepted 2025/08/08

บทคัดย่อ

การวิจัยเพื่อ 1) พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกในรายวิชาสังคมศึกษา และ 2) ศึกษาผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกในรายวิชาสังคมศึกษา มีรูปแบบการวิจัย คือ การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้ตัวอย่างในการวิจัยจำนวน 24 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ แบบประเมินสมรรถนะ และแบบประเมินความพึงพอใจ ซึ่งผ่านการประเมินเครื่องมือจากผู้เชี่ยวชาญ สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1) กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกในรายวิชาสังคมศึกษา พบว่าหน่วยการเรียนรู้ มีคุณภาพอยู่ในระดับความเหมาะสมมากที่สุด

2) ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามจุดประสงค์การเรียนรู้ของผู้เรียน พบว่า มีผลการประเมินเฉลี่ย 20.97 คะแนนคิดเป็นร้อยละ 83.90 ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน พบว่า มีผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์เฉลี่ย 12.96 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 86.39 ผลการประเมินสมรรถนะผู้เรียน พบว่า มีผลการประเมินสมรรถนะผู้เรียนเฉลี่ย 12.83 คะแนนคิดเป็นร้อยละ 85.55 ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้, การเรียนรู้สังคมศึกษา, การส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลก.

Abstract

This research aimed to: 1) develop learning activities to promote global citizenship in the Social Studies subject 2) study the effects of using these learning activities to promote global citizenship in the Social Studies subject. Using a sample of 24 people, the tools include a lesson plan, a learning achievement test, and a student satisfaction questionnaire, were validated by experts. Basic statistics were used, namely: percentages, means, and standard deviations.

The research findings reveal that:

1) The development of the learning activities to promote global citizenship in the Social Studies subject, which were evaluated as being of the highest quality.

2) The results of implementing the learning activities to promote global citizenship in the Social Studies subject revealed that the average achievement score was 20.97 points, equivalent to 83.90%. The assessment of students' desirable characteristics showed an average score of 12.96 points, equivalent to 86.39%. The assessment of students' competencies showed an average score of 12.83 points, equivalent to 85.55%. The students' satisfaction with the Social Studies learning activities designed to promote global citizenship was at the highest level.

Keywords: Development of Learning Activities, Social Studies Learning, Promote Global Citizenship.

บทนำ

ความเป็นพลเมืองโลก คือ การที่มนุษย์มีความรู้และความเข้าใจในความสัมพันธ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมระหว่างสังคมตั้งแต่ระดับท้องถิ่นไปสู่ระดับนานาชาติ มีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของมนุษยชาติในการเคารพกติกาต่าง ๆ ในสังคม รับผิดชอบและช่วยเหลือในการแก้ปัญหาในสังคม เปิดใจ ยอมรับ และเคารพเอกลักษณ์รวมถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมโดยไม่ตัดสินไปตามกระแสสังคม เพื่อปกป้องอนาคตของโลกและประชากรรุ่นต่อไป (ประพิมพ์พรรณ สุวรรณกัญ, 2557 : 186; วิณารณ์ แต่งจ้อย, 2562 : 259; Ingebritsen, 2007 : 4; Hendershot and Sperandio, 2009 : 28; UNESCO, 2014 : 22; Oxfam, 2015 : 10) ซึ่งการเรียนรู้เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองโลกมีความสำคัญอย่างมาก เนื่องจากเมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองโลกผู้เรียนก็จะพัฒนาคุณลักษณะที่สำคัญ เช่น คิดอย่างรอบคอบรวมถึงเข้าใจว่าการกระทำของตนส่งผลต่อผู้อื่นอย่างไร เคารพผู้อื่นที่แตกต่างจากตนและช่วยเหลือสังคม คุณลักษณะเหล่านี้ช่วยให้ผู้เรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบและเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม เมื่อทุกคนปฏิบัติตามกฎและปฏิบัติต่อกัน

ด้วยความเมตตาและความเข้าใจ สังคมก็จะมีความยุติธรรมเกิดขึ้นเนื่องจากทุกคนมีสิทธิและความรับผิดชอบอย่างเท่าเทียมกัน อีกทั้งยังแสดงความเมตตาและการแบ่งปันต่อกันซึ่งทำให้สังคมน่าอยู่ขึ้นสำหรับทุกคน (UNESCO, 2015 : 37)

แต่การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกในประเทศไทยยังไม่ได้จัดเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองโลก แต่จัดเพื่อให้ผู้เรียนรู้หน้าที่ของตนเองในสังคมไทย ซึ่งแตกต่างจากหลักการจัดการเรียนรู้เพื่อความเป็นพลเมืองที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนปฏิบัติตนด้วยความเต็มใจหรือทำด้วยจิตสำนึก ไม่ได้ถูกบังคับให้ทำ อีกทั้งการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกในประเทศไทยยังมุ่งเน้นความเป็นชาตินิยมแทนการให้ความสำคัญเกี่ยวกับการรับผิดชอบต่อตนเองไปสู่ความรับผิดชอบต่อผู้อื่น ต่อชุมชน จากนั้นจึงนำไปสู่ความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ (สิริวรรณ ศรีพล, 2554 : 112)

การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษามุ่งให้นักเรียนเกิดความรู้และความเข้าใจในการดำรงชีวิตของมนุษย์ในเวลา สถานที่ และสถานการณ์ที่แตกต่างกันได้ และสามารถนำความรู้และความเข้าใจนั้นไปปรับใช้กับสภาพสังคมได้อย่างเหมาะสม (วิทยา นนทน์ภา, 2558 : 205; วิชาพรณ พินลา, 2560 : 13-34) ผ่านรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง เป็นการเตรียมความพร้อมผู้เรียนสำหรับการออกไปใช้ชีวิตจริง เพื่อให้ผู้เรียนดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข และสามารถอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นได้อย่างสันติสุข รวมถึงการให้ความสำคัญกับตัวผู้เรียน ทั้งความต้องการเรียนของผู้เรียนและการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในกระบวนการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถตั้งเป้าหมายการเรียนรู้ของตนเองและคิดอย่างมีวิจารณญาณได้ อีกทั้งการเชื่อมโยงประเด็นการเรียนรู้ที่มีความสัมพันธ์กันไว้เป็นเรื่องเดียวกัน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาวิชาอย่างเป็นองค์รวม (กนก จันทร์ทอง, 2561 : 227-241; Ellis, 2010 : 216; Singer, 2014 : 110) ซึ่งโรงเรียนเลิร์นสาธิตพัฒนา มีวิสัยทัศน์โรงเรียนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนมีความเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนเองและเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคลและวัฒนธรรมต่าง ๆ ทั่วโลก ความเป็นพลเมืองโลกที่ตระหนักถึงบทบาทและหน้าที่ของตนเองในสังคมและร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาสังคมของตนเอง สังคมประเทศ และสังคมโลกให้น่าอยู่มากยิ่งขึ้น แต่จากสถิติพบว่านักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพียง 63.09 คะแนน นอกจากนี้ผลการประเมินการจัดการเรียนรู้โดยงานนิเทศการสอนพบว่า ครูส่วนใหญ่ในโรงเรียนเน้นการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการเรียนรู้แบบบรรยาย เนื่องจากเนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้มีมากเมื่อเทียบกับเวลาที่จำกัด โดยทางงานนิเทศการสอนได้ให้ข้อเสนอแนะว่าครูควรออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองผ่านประเด็นในชีวิตประจำวันของนักเรียน แทนการถ่ายทอดเนื้อหาให้กับนักเรียนด้วยรูปแบบการบรรยายเพียงอย่างเดียว (โรงเรียนเลิร์นสาธิตพัฒนา, 2567 : 26)

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนรายวิชาสังคมศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเลิร์นสาธิตพัฒนาจึงมีความต้องการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็น

พลเมืองโลกของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเลิร์นสาธิตพัฒนา กรุงเทพมหานครเพื่อพัฒนา และศึกษาผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกในรายวิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเลิร์นสาธิตพัฒนา กรุงเทพมหานคร

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกในรายวิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเลิร์นสาธิตพัฒนา กรุงเทพมหานคร
- 2) เพื่อศึกษาผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกในรายวิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเลิร์นสาธิตพัฒนา กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

- 1) ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 147 คน (โรงเรียน เลิร์นสาธิตพัฒนา, 2567 : 5)
- 2) ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/4 ที่ได้มาจากการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 24 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 1) แผนการจัดการเรียนรู้ รายวิชา ส31102 สังคมศึกษา 2 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based learning)
- 2) แบบประเมินผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกของผู้เรียน 4 ด้าน คือ (1) แบบประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน (2) แบบประเมินคุณลักษณะอันพึง ประสงค์ของนักเรียน (3) แบบประเมินสมรรถนะของผู้เรียน (4) แบบประเมินความพึงพอใจของ นักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย

การสร้างและการหาคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ ทำโดยศึกษามาตรฐานและตัวชี้วัด รวมถึงกรอบแนวคิด เอกสาร บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สังคม ศึกษา แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลก และการจัดการเรียนรู้รูปแบบ ใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based learning) สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ นำแผนการจัดการเรียนรู้ ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาตรวจสอบ และให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไข จากนั้นสร้างแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้และนำแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ เสนอ ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน และ/หรือด้านการวัดประเมินผลทางการศึกษา จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาค่าความเที่ยงตรง (Content validity) ผ่านการคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ และนำคะแนนที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณเพื่อหาค่าดัชนี

ความสอดคล้อง ซึ่งข้อคำถามในแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67-1.00 แสดงว่า มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์/ประเด็นที่ต้องการจะประเมิน จากนั้น นำแผนการจัดการเรียนรู้ ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตรการสอน และ/หรือการสอนสังคมศึกษา จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาความสอดคล้องของตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดประเมินผลการเรียนรู้ โดยใช้แบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) 5 ระดับ จากนั้นนำคะแนนจากการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ ของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน มาหาค่าเฉลี่ยแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ และนำแผนการจัดการเรียนรู้ กลับมาแก้ไขและปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

การสร้างและการหาคุณภาพแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลก ทำโดยศึกษาดำรง เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน จากนั้นสร้างแบบทดสอบและเกณฑ์การประเมิน และนำเสนอแบบทดสอบและเกณฑ์การประเมินต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไข จากนั้นนำเสนอแบบทดสอบและเกณฑ์การประเมินต่อผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรการสอน และ/หรือการสอนสังคมศึกษา จำนวน 3 ท่าน พิจารณาค่าความเที่ยงตรง (Content validity) ผ่านการคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบและเกณฑ์การประเมิน และนำคะแนนที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ซึ่งข้อคำถามในแบบทดสอบและเกณฑ์การประเมินมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67-1.00 แสดงว่า มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์/ประเด็นที่ต้องการจะประเมิน จากนั้นนำแบบทดสอบและเกณฑ์การประเมินกลับมาแก้ไขและปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้ให้คำแนะนำ

การสร้างและการหาคุณภาพแบบสอบถามความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษา เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลก ทำโดยศึกษาดำรง เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ จากนั้นสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ โดยใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) และกำหนดระดับความพึงพอใจเป็น 5 ระดับ และนำเสนอแบบสอบถามความพึงพอใจต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไข จากนั้นนำเสนอแบบสอบถามความพึงพอใจต่อผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลทางการศึกษา จำนวน 3 ท่าน พิจารณาค่าความเที่ยงตรง (Content validity) ผ่านการคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามความพึงพอใจ และนำคะแนนที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณเพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ซึ่งข้อคำถามในแบบสอบถามความพึงพอใจมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67-1.00 แสดงว่า มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์/ประเด็นที่ต้องการจะสอบถาม จากนั้นนำแบบสอบถามความพึงพอใจกลับมาแก้ไขและปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญที่ได้ให้คำแนะนำไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์คุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน (ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน)

วิเคราะห์ข้อมูลแบบประเมินผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกของผู้เรียน 4 ด้าน คือ 1) แบบประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน 2) แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน 3) แบบประเมินสมรรถนะของผู้เรียน 4) แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเลิร่นสาธิตพัฒนา กรุงเทพมหานคร สามารถสรุปได้ตามวัตถุประสงค์ดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 ผลการประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนพบว่าแผนการจัดการเรียนรู้โดยภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$) พบว่า

ตารางที่ 1 ผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	คะแนนประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ		แปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
1. การประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้	4.71	0.41	เหมาะสมมากที่สุด
2. การประเมินคุณภาพใบกิจกรรม	4.55	0.16	เหมาะสมมากที่สุด
3. การประเมินคุณภาพแนวการตอบใบกิจกรรม	3.83	0.29	เหมาะสมมาก
4. การประเมินคุณภาพแบบสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน	4.42	0.68	เหมาะสมมาก
5. การประเมินคุณภาพแบบประเมินสมรรถนะผู้เรียน	4.67	0.58	เหมาะสมมากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.54	0.37	เหมาะสมมากที่สุด

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 การประเมินผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียน ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 4 ประเด็น ดังนี้ ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามจุดประสงค์การเรียนรู้ พบว่านักเรียนมีค่าเฉลี่ยผลการประเมินอยู่ที่ร้อยละ 83.90

ตารางที่ 2 ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามจุดประสงค์การเรียนรู้ (n = 24)

จุดประสงค์การเรียนรู้	คะแนนเฉลี่ย	ร้อยละ
1. นักเรียนสามารถวิเคราะห์และปฏิบัติตนตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับตนเองได้ (5 คะแนน)	4.04	80.80
2. นักเรียนสามารถวิเคราะห์และปฏิบัติตนตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับครอบครัวได้ (5 คะแนน)	4.31	86.20
3. นักเรียนสามารถวิเคราะห์และปฏิบัติตนตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชุมชนได้ (5 คะแนน)	4.29	85.80
4. นักเรียนสามารถวิเคราะห์และปฏิบัติตนตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับประเทศชาติได้ (5 คะแนน)	4.06	81.20
5. นักเรียนสามารถวิเคราะห์และปฏิบัติตนตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสังคมโลกได้ (5 คะแนน)	4.26	85.2
เฉลี่ยรวม	20.97	83.90

2.2 ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความรู้ใฝ่เรียนของนักเรียน พบว่านักเรียนจำนวน 24 คน มีผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความรู้ใฝ่เรียนเฉลี่ย 12.63 คะแนน ส่วนผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความมุ่งมั่นในการทำงานของนักเรียนพบว่า นักเรียนจำนวน 24 คน มีผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความมุ่งมั่นในการทำงานเฉลี่ย 13.29 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 88.61

ตารางที่ 3 ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน (n = 24)

ด้าน	$\bar{X}$ (15 คะแนน)	S.D.	ร้อยละ
ความรู้ใฝ่เรียนของนักเรียน	12.63	2.22	84.17
ความมุ่งมั่นในการทำงาน	13.29	1.23	88.61
เฉลี่ยรวม	12.96	1.81	86.39

ผลการประเมินสมรรถนะผู้เรียนด้านการคิด พบว่า นักเรียนจำนวน 24 คน มีผลการประเมินสมรรถนะผู้เรียนด้านการคิดเฉลี่ย 13.25 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 88.33 ส่วนผลการประเมินสมรรถนะผู้เรียนด้านการสื่อสาร พบว่า นักเรียนจำนวน 24 คน มีผลการประเมินสมรรถนะผู้เรียนด้านการสื่อสารเฉลี่ย 12.96 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 86.39 และผลการประเมินสมรรถนะผู้เรียนด้านการ

สื่อสาร พบว่า นักเรียนจำนวน 24 คน มีผลการประเมินสมรรถนะผู้เรียนด้านการสื่อสารเฉลี่ย 12.29 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 81.94

ตารางที่ 4 ผลการประเมินสมรรถนะผู้เรียน (n = 24)

ด้าน	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ
การคิด	13.25	1.33	88.33
การสื่อสาร	12.96	1.88	86.39
การแก้ไขปัญหา	12.29	2.18	81.94
เฉลี่ยรวม	12.83	1.80	85.55

2.4 ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกของผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกของผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.54)

ตารางที่ 5 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลก (n = 24)

รายการ	ความพึงพอใจ		แปลผล
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	
ด้านเนื้อหา	4.53	0.68	มากที่สุด
ด้านการจัดการเรียนรู้	4.57	0.64	มากที่สุด
ด้านสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้	4.48	0.70	มาก
ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	4.58	0.63	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.54	0.67	มากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัยข้อที่ 1 การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการ

จัดการเรียนรู้โดยภาพรวมตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$) ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยยึดหลักการสำคัญคือ จัดเนื้อหาการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับชีวิตประจำวันของผู้เรียน อีกทั้งยังออกแบบกระบวนการการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงทั้งการเผชิญสถานการณ์และการแก้ไขปัญหา นอกจากนี้ยังมีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างผู้เรียนด้วยกัน และมีอิสระในการศึกษาด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ ญัฐพงษ์ พรหมวงษ์ (2564) ที่ได้นำเสนอหลักการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลกของผู้เรียน โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงและฝึกการปฏิบัติจากสถานการณ์จริง ผ่านรูปแบบการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น สถานการณ์จำลอง บทบาทสมมติ หรือการอภิปราย เป็นต้น รวมถึงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการการเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ผ่านการทำผลงาน/ชิ้นงานที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะข้างต้นตั้งแต่เริ่มจนจบกระบวนการเรียนรู้ เช่น โครงการ โครงงาน เป็นต้น นอกจากนี้ต้องจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องตามความต้องการของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความพร้อมและความแตกต่างของผู้เรียน และจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม และสื่อการเรียนการสอน รวมถึงระบบที่ใช้สำหรับการเรียนการสอนที่เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เช่น บรรยากาศของการแสดงความคิดเห็น อภิปราย หรือทำกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน เป็นต้น

อภิปรายผลการวิจัยข้อที่ 2 การประเมินการใช้แผนการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียน ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 4 ประเด็น ดังนี้

ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามจุดประสงค์การเรียนรู้ พบว่า นักเรียนมีค่าเฉลี่ยผลการประเมินอยู่ที่ร้อยละ 83.90 ทั้งนี้ เนื่องจากผู้วิจัยได้วางแผนออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยยึดถือการพัฒนาคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองโลกของผู้เรียนทั้งด้านความรู้/ความเข้าใจ ด้านทักษะ/กระบวนการ และด้านค่านิยม/ทัศนคติในระหว่างดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย การมีความรู้/ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาในสังคมโลก ความยุติธรรมและความเท่าเทียม การพึ่งพาซึ่งกันและกัน มีทักษะสามารถทำหน้าที่ตามบทบาทของตนเองได้ ใช้ข้อมูลเพื่อตัดสินใจแก้ปัญหาได้ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ สื่อสารกับผู้อื่นได้ ปฏิเสธความไม่เสมอภาคในสังคมได้ และมีค่านิยม/ทัศนคติในการเคารพสิทธิของผู้อื่น มีเหตุผล ตระหนักถึงความต้องการพื้นฐานของพลเมือง ตระหนักถึงผลของการกระทำของพลเมือง ยอมรับความแตกต่างและหลากหลายของบุคคล เข้าใจและเอาใจใส่ผู้อื่น มีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับมนุษยชาติ และมีความสามัคคี ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดของ สิริวรรณ ศรีพหล (2554) นันทนา ชมชื่น (2563) UNICEF (2013) Oxfam (2015) UNESO (2015) ได้นำเสนอคุณลักษณะสำคัญของความเป็นพลเมืองโลกไว้ ได้แก่ มีความรู้ความเข้าใจในองค์ความรู้ต่าง ๆ เพื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลก ได้แก่ ปัญหาในสังคมโลก ลักษณะทางการเมืองและเศรษฐกิจโลก สิทธิมนุษยชน ความยุติธรรมความเท่าเทียม การพัฒนาที่ยั่งยืน ความหลากหลาย การพึ่งพาซึ่งกันและ

กัน ภูมิศาสตร์โลก ดิจิทัลและข้อมูลสารสนเทศ นอกจากนี้ยังควรมีความสามารถต่าง ๆ ที่สำคัญ สำหรับการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลก ได้แก่ สามารถทำหน้าที่ตามบทบาทของตนเองได้ ใช้ข้อมูลเพื่อ ตัดสินใจแก้ปัญหาได้ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ สื่อสารกับผู้อื่นได้ ใช้ทักษะต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิตได้ เช่น การคิดวิเคราะห์ การคิดวิพากษ์ การคิดสร้างสรรค์ ปฏิเสธความไม่เสมอภาคในสังคมได้ และควรมีความรู้สึกลึกซึ้งต่าง ๆ ในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นบนสังคมโลก ได้แก่ เคารพสิทธิของผู้อื่น มีเหตุผล มีขันติธรรม นับถือตนเอง ตระหนักถึงความต้องการพื้นฐานของพลเมือง ตระหนักถึงผลของการกระทำของ พลเมือง ยอมรับความแตกต่างและความหลากหลายระหว่างบุคคล มีแรงจูงใจในการดำเนินการเพื่อ สิ่งแวดล้อม เข้าใจและเอาใจใส่ผู้อื่น มีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับมนุษยชาติ รวมถึงมีความ สามัคคี

ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความใฝ่รู้ใฝ่เรียนและความมุ่งมั่นในการทำงาน ของผู้เรียน พบว่า นักเรียนมีค่าเฉลี่ยคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความใฝ่รู้ใฝ่เรียนอยู่ที่ร้อยละ 88.61 และนักเรียนมีค่าเฉลี่ยคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความมุ่งมั่นในการทำงานของผู้เรียนอยู่ที่ ร้อยละ 88.33 ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้วางแผนออกแบบและดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีลักษณะ สำคัญคือเลือกเนื้อหาให้เหมาะสมกับชีวิตประจำวันของนักเรียน อีกทั้งยังมีการจัดเตรียมบรรยากาศ การเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน ระหว่างผู้เรียนด้วยกัน และมีอิสระในการศึกษาด้วยตนเอง รวมถึงการเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จาก ประสบการณ์จริง ทำให้ผู้เรียนมีความใฝ่รู้ใฝ่เรียนและความมุ่งมั่นในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2560) ที่ได้นำเสนอแนวทางการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึง ประสงค์ของผู้เรียน โดยควรสร้างบรรยากาศภายในชั้นเรียนที่เป็นกันเอง เปิดโอกาสให้นักเรียนมีอิสระ ในการเรียนรู้ สนับสนุนให้ผู้เรียนได้คิดและตัดสินใจแก้ไขปัญหาอย่างมีเหตุผล

ผลการประเมินสมรรถนะผู้เรียนด้านการคิด การสื่อสาร และการแก้ไขปัญหา พบว่านักเรียนมี ค่าเฉลี่ยสมรรถนะด้านการคิดอยู่ที่ร้อยละ 88.33 นักเรียนมีค่าเฉลี่ยสมรรถนะด้านการสื่อสารอยู่ที่ร้อยละ 86.39 และนักเรียนมีค่าเฉลี่ยสมรรถนะด้านการแก้ไขปัญหาอยู่ที่ร้อยละ 81.94 ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้วิจัยได้วางแผนออกแบบและดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีลักษณะเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จาก ประสบการณ์จริงและฝึกการปฏิบัติจากสถานการณ์จริง รวมถึงมีการฝึกกระบวนการคิด การเผชิญ สถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันระหว่างร่วม กิจกรรมการเรียนรู้ และมีการเปลี่ยนบทบาทของผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้เพื่อ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสมรรถนะของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักทดสอบทาง การศึกษา (2565) ที่ได้นำเสนอแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษาเพื่อส่งเสริมสมรรถนะ ผู้เรียน โดยควรออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีโอกาสดำเนินการตามความคิดของตนเอง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ เลือกรูปวิธีการ และลงมือแก้ไขปัญหาในสังคม และส่งเสริมให้ผู้เรียนมี

ส่วนร่วมในการทำงานแบบรวมพลังกับผู้อื่นตามบทบาทของตนเองเพื่อบรรลุเป้าหมายที่กำหนดร่วมกัน

ผลการศึกษาคความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$) ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้วางแผนดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีลักษณะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ซักถามระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการนำแนวคิดความเป็นพลเมืองโลกไปใช้ในการเรียนรู้ที่ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2561) ญัฐพงษ์ พรหมวงศ์ (2564) UNESCO (2015) ได้นำเสนอไว้ โดยควรให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง อีกทั้งการปรับเปลี่ยนบทบาทของครูผู้สอนเป็นผู้ชี้แนะและอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการพัฒนาความรู้ ทักษะ ค่านิยมและทัศนคติของตนเอง และจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องตามความต้องการของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความพร้อมและความแตกต่างของผู้เรียน

องค์ความรู้

ตารางที่ 6 แนวทางการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกของผู้เรียน

แนวทางการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกของผู้เรียน	
เชิงนโยบาย	1. ผลักดันการนำแนวคิดความเป็นพลเมืองโลกไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้เป็นวาระแห่งชาติ
เชิงปฏิบัติ	1. กำหนดเป้าหมาย หลักการ และวัตถุประสงค์ของหลักสูตรให้ชัดเจน 2. ออกแบบหลักสูตรให้มีการเรียงลำดับเนื้อหาการเรียนรู้จากประสบการณ์ระดับบุคคลไปยังระดับโลก 3. จัดเตรียมบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนการสอน รวมถึงระบบที่ใช้สำหรับการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างผู้เรียนด้วยกัน และมีอิสระในการศึกษาด้วยตนเอง 4. จัดกระบวนการการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 5. ออกแบบการวัดประเมินผลโดยการประเมินความสามารถของผู้เรียนในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ หรือเจตคติที่ได้รับจากการเรียนผ่านการปฏิบัติงาน (Performance assessment) รวมถึงการวัดประเมินความสามารถของผู้เรียนในการนำทักษะที่ได้รับจากการเรียนไปใช้ในชีวิตจริงผ่านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ผู้สอนจัดเตรียมให้ (Authentic assessment)

สรุปและข้อเสนอแนะ

ความเป็นพลเมืองโลกมีความสำคัญในการสร้างสังคมที่มีความยุติธรรมและแบ่งปันต่อกันซึ่งทำให้สังคมน่าอยู่ขึ้นสำหรับทุกคน แต่การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกในประเทศ

ไทยยังไม่ได้จัดเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองโลก แต่จัดเพื่อให้ผู้เรียนรู้หน้าที่ของตนเองในสังคมไทยเท่านั้น การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกของผู้เรียนในประเทศไทยจึงเป็นเรื่องที่ท้าทายที่ต้องการความร่วมมือจากทุกภาคส่วน

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) จากการวิจัยพบว่า ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์บทบาทของตนเองในฐานะพลเมืองโลกที่สามารถเป็นส่วนหนึ่งในการแก้ไขหรือพัฒนาสังคมโลกได้ผ่านสื่อการเรียนรู้ที่จำลองให้ผู้เรียนเห็นสภาพจริงหรือสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมอันจะนำไปสู่การฝึกให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์แนวทางการแก้ไขปัญหาในสังคม เช่น สถานการณ์จำลอง วิดีทัศน์ เป็นต้น

2) จากการวิจัยพบว่า ผู้เรียนสามารถฝึกการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในสังคมได้ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน เช่น กิจกรรมกลุ่มการอภิปรายหน้าชั้นเรียน Think-pair-share

3) จากการวิจัยพบว่า การส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกของผู้เรียนนั้นควรมีการผลักดันให้เป็นวาระแห่งชาติ เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีแนวทางสำหรับการปฏิบัติจริง อีกทั้งเพื่อให้การส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกเป็นไปด้วยความยั่งยืน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างโดยอาศัยความน่าจะเป็นเพื่อให้ผลการวิจัยอ้างอิงไปยังกลุ่มประชากรว่ากิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นสามารถส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกของผู้เรียนได้หรือไม่

2) ควรมีการเก็บข้อมูลจากการให้ผู้เรียนเขียนบันทึกหลังการเรียนรู้ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพมากขึ้น

3) ควรพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ในสาระการเรียนรู้อื่น ๆ รวมถึงการบูรณาการร่วมกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกในบริบทที่มีความหลากหลายมากขึ้น

References

- กนก จันทร์ทอง. (2561). การสอนสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21. *วารสารวิทยบริการ*. 28 (2), : 227-241.
- ณัฐพงษ์ พรหมวงษ์. (2564). รูปแบบการจัดการเรียนรู้หมวดวิชาศึกษาทั่วไปเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลกของผู้เรียนระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษาไทย. *วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรบัณฑิต*. พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- นันทนา ชมชื่น. (2563). กลยุทธ์การบริหารวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดความเป็นพลเมืองโลก. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต*. กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสาคร. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาสน.

- ประพิมพ์พรรณ สุวรรณภู. (2557). การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกของเด็กและเยาวชนไทย. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต*. กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิณาภรณ์ แต่งจ้อย. (2562). การพัฒนารูปแบบกิจกรรมนักศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมือง ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ. *วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต*. นครปฐม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิทยา นนทันทนา. (2558). รูปแบบการพัฒนสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูสังคมศึกษาระดับ ประถมศึกษา. *วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต*. นครปฐม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิภาพรรณ พินลา. แนวทางการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมี วิจารณ์ญาณสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21. *วารสารปาริชาติ*. 30 (1), : 13-34.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2565). *คู่มือประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐานตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 6*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อักษรไทย.
- สิริวรรณ ศรีพหล. (2554). *การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความเป็นพลโลก*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). *แนวทางการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลก: ประสบการณ์นานาชาติ*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อักษรไทย.
- Alan J. Singer. (2014). *Social Studies for Secondary Schools: Teaching to Learn, learning to Teach*. England.
- Arthur K. Ellis. (2010). *Teaching and Learning Elementary Social Studies*. Pearson.
- Hendershot and Sperandio. (2009). *Study Aboard and Development of Global Citizen Identity and Cosmopolitan Ideals*. Columbia: Columbia University.
- Ingebritsen, C. (2007). *Global Citizenship Task Force Report: How should We Promote and Structure Global Engagement at the university of Washington? How should we recognize and reward students as global learners?*. Washington: University of Washington.
- Oxfam. (2015). *Education for global citizenship: A guide for schools*. GB.
- Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K. (1977). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. *Tijdschrift voor Onderwijsresearch*. 2 (2), : 49-60.

UNESCO. (2014). *Global citizenship education, preparing learning for the citizenship of the challenge of the 21st century*. Paris.

UNESCO. (2015). *Global Citizenship Education Topics and Learning Objectives*. Paris: UNESCO.